

OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISEN PERUSTEET 1.1.2021

Päivitetty Perusturvalautakunta
(Laadittu 1.1.2021)

Sisällys

OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISEN PERUSTEET.....	1
1. OMAISHOIDON TUKI.....	3
2. OMAISHOIDON TUEN HAKEMINEN.....	3
3. PÄÄTÖKSENTEKO.....	3
4. OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISEN PERUSTEET.....	4
5. HOITOPALKKIO.....	5
6. OMAISHOITOSOPIMUS.....	7
7. HOITO- JA PALVELUSUUNNITELMA.....	8
8. HOITOPALKKION MAKSAMINEN.....	8
9. MUIDEN PALVELUIDEN VAIKUTUS OMAISHOIDONPALKKIOON.....	9
10. OMAISHOITAJAN LAKISÄÄTEISEN VAPAAN JÄRJESTÄMINEN.....	9
11. OMAISHOITAJAN TERVEYDENHOITOON LIITTYVIEN KÄYNTIEN JA MUIDEN POISSAOLOJEN AIKAINEN HOITO.....	10
12. VAPAAN AJALTA PERITTÄVÄT MAKSUT.....	10
13. OMAISHOITOA TUKEVAT PALVELUT.....	11
14. OMAISHOITOSOPIMUKSEN PÄÄTTYMINEN.....	11

1. OMAISHOIDON TUKI

Omaishoidon tuki perustuu omaishoidon tuesta annettuun lakiin (937/2005) ja siihen tehtyihin muutoksiin (950/2006, 318/2011, hallituksen esitys 30.3.2016) sekä Leppävirran kunnan perusturvalautakunnan hyväksymiin myöntämisperusteisiin ja palkkioluokkiin. Omaishoidontuki on lakisääteinen sosiaalipalvelu, jonka järjestämis- ja valvontavastuu on kunnilla. Omaishoidontuki on määrärahasidonnainen, eikä siihen ole subjektiivista oikeutta.

Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen, pitkäaikaissairaana tai saattohoitoa tarvitsevan henkilön vaativan hoidon ja huolenpidon järjestämistä hoidettavan kotona omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Erityisestä syystä hoito voi tapahtua myös hoitajan kotona. Omaishoidon tukea ei voida myöntää yksityiselle palveluntuottajalle.

Omaishoidon tuki on kokonaisuus, joka muodostuu omaishoitajalle maksettavasta hoitopalkkiosta, tuesta ja lakisääteisestä vapaasta sekä omaishoitoa tukevista palveluista.

2. OMAISHOIDON TUEN HAKEMINEN

Omaishoidon tukea haetaan kirjallisesti Leppävirran kunnan hoivapalvelujen omaishoidon tuen hakemuslomakkeella. Hakemuslomakkeita saa omaishoidon tukea hoitavilta viranhaltijoilta sekä Leppävirran kunnan virallisilta internetsivuilta (www.leppavirta.fi). Puutteellisia omaishoidon tuen hakemuksia pyydetään täydentämään ennen hakemuksen käsittelyä ja hakemus käsitellään vasta, kun kaikki pyydettyt asiakirjat on toimitettu omaishoidon tuesta vastaavalle viranhaltijalle. Mikäli hakemukseen pyydettyjä lisäselvityksiä ei asianmukaisesti määrääjassa toimiteta, tehdään asiasta kielteinen päätös.

Omaishoidon tuki myönnetään varattujen määrärahojen puitteissa. Tuen maksaminen alkaa sen kuukauden alusta, jolloin hakemus on saapunut viranhaltijalle. Tukea ei myönnetä takautuvasti.

3. PÄÄTÖKSENTEKO

Asiakkaan hoidon tarvetta arvioidaan ennen omaishoidon tuen myöntämistä asiakkaan luokse tehtävällä kotikäynnillä. Käynnin aikana selvitetään kokonaisvaltaisesti muun muassa omaishoidettavan hoidon ja huolenpidon tarvetta, omaishoitoperheen tilannetta, omaishoitajan tuen tarvetta ja käydään läpi omaishoidon tuen myöntämisen edellytykset.

Omaishoitajuudesta tehdään kielteinen tai myönteinen kirjallinen päätös. Hakijalla on oikeus tehdä päätöksestä oikaisuvaatimus Leppävirran kunnan

perusturvalautakunnalle kolmenkymmen (30) päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, mikäli hakija ei ole tyytyväinen siihen.

4. OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISEN PERUSTEET

Kunta voi myöntää omaishoidon tukea sellaiselle asiakkaalle, jonka toimintakyky on sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi oleellisesti alentunut ja hän tarvitsevat kotiloissa hoitoa ja huolenpitoa.

Omaishoitajana voi toimia hoidettavan omainen tai läheinen täysi-ikäinen henkilö. Omaishoitajan on kyettävä kantamaan kokonaisvastuu hoidettavasta sekä takaamaan hänelle turvallinen ja asianmukainen hoito. Omaishoidon tuen myöntämisen lähtökohtana on, että hoidettavan omainen tai läheinen haluaa ryhtyä omaishoitajaksi ja että hoidettava hyväksyy hänet hoitajakseen.

Omaishoidon tuen päätöstä tehtäessä ja tuen jatkuvuutta arvioitaessa selvitetään hoitajan soveltuvuutta omaishoitajaksi. Soveltuvuuteen vaikuttavat hoitajan psyykinen ja fyysinen terveydentila, hoitajan toimintakyky ja voimavarat, kuten kyky selviytyä päivittäisistä toiminnoista sekä hoitajan haitallinen päihteiden käyttö. Myös hoitajan omat sairaudet ja niiden vaatima hoito voivat vaikuttaa tuen myöntämiseen. Pyydettyessä omaishoitajan on esitettävä lääkärin tai terveydenhoitajan todistus terveydentilastaan. Mikäli todistusta omaishoitajan terveydentilasta ei saada, omaishoidon tuki voidaan jättää myöntämättä, keskeyttää tai lopettaa todistuksen toimittamiseen saakka.

Omaishoidon tuen myöntämisen perusteena on hoidon sitovuus ja vaativuus. Omaishoidon tukea myönnetään pääsääntöisesti, silloin kun tuen tarve arvioidaan olevan pysyvä tai pitkäaikainen. Tuki kohdennetaan eniten hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville.

Omaishoidon tukeen ei ole oikeutta, jos hoidettava asuu laitoksessa tai tehostetussa palveluasumisessa. Tukeen ei ole myöskään oikeutta, jos hoidettavan tarve kohdistuu pelkästään asiointi- ja kodinhoitotehtäviin. Omaishoidontukea ei ole tarkoitettu korvaamaan vammasta tai sairaudesta aiheutuvia kustannuksia.

Omaishoidettavan kodin on oltava terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Omaishoidon tuen myöntämisen tulee olla aina hoidettavan edun mukaista.

5. HOITOPALKKIO

Omaishoidon tuki myönnetään hoitopalkkiona, joka maksetaan rahallisena palkkiona hoitajalle. Hoitopalkkion taso määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Hoidon arvioinnissa huomioidaan hoidettavan kokonaistilanne. Hoitopalkkiota tarkastetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Omaishoidon tuen palkkio maksetaan korvauksena tehdystä hoitotyöstä. Muut omaishoitoa tukevat palvelut määritellään hoito- ja palvelusuunnitelmassa.

Hoidon sitovuudesta ja vaativuudesta riippumatta hoitopalkkio voidaan hoitajan esittämän erityisen syyn perusteella sopia säädettyjä vähimmäismääriä pienemmäksi. Tällainen erityinen syy voi olla esimerkiksi hoitopalkkion vaikutus johonkin sosiaalietuuteen.

TUKIHENKILÖKORVAUS I (103,36 euroa/kk)

- Tukihenkilökorvaus I voidaan maksaa, jos omaishoidontuen kriteerit eivät täyty, mutta henkilö tarvitsee viikoittain apua arjessa selviytyäkseen.
- Korvausta voidaan maksaa yksityishenkilölle lääkkeenjaosta, pesuavusta, kauppa- ja apteekkiasioiden hoitamisesta, lumitöiden teosta, puunkannosta ja uunin lämmittämisestä (jos ainoa lämmitysmuoto).
- Tukihenkilökorvausta ei voida myöntää samassa taloudessa asuvalle henkilölle, yritykselle eikä yhdistykselle.
- Korvaus ei oikeuta omaishoidon lakisääteisiin vapaapäiviin.

TUKIHENKILÖKORVAUS II (206,73 euroa/kk)

- Tukihenkilökorvaus II voidaan maksaa, jos omaishoidon tuen kriteerit eivät täyty, mutta henkilö tarvitsee säännöllisesti, vähintään 3 kertaa viikossa apua kotona selviämisessä.
- Hoidettavan tulee täyttää kotihoidon myöntämisen kriteerit. Hoitopalkkio korvaa kotihoidon käynnit. RAVA-indeksi oltava vähintään 1,7.
- Korvaus ei oikeuta omaishoidon lakisääteisiin vapaapäiviin.

HOITOPALKKIOLUOKKA I (421,70/kk)

- Hoidettava tarvitsee hoivaa, huolenpitoa, valvontaa ja ohjausta henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa

(esim. aamu- ja iltatoimet, ruokailu, WC- ja hygieniahoido, lääkehuollon toteutus) useita kertoja päivässä.

- Hoidettavalla ei voi olla käytössä runsaasti muita palveluja.
- Yli 65-vuotiaille tehtävä Rava on tasolla 2,5-3,0 ja/tai MMSE on 12-17 (keskivaikea dementia)
- Hoidettavalla ei ole yöaikaisen hoidon tarvetta.
- Ryhmään kuuluvat myös alle 18-vuotiaat vaikeavammaiset tai sairaat lapset sekä vaikeavammaiset aikuiset, jotka käyttävät suurimman osan vuodesta kodin ulkopuolisia palveluja. Oikeus vain tähän hoitopalkkioluokkaan.
- Alle 18-vuotiaiden hoidettavien kohdalla arvioinnissa kiinnitetään huomiota päivittäisten toimintojen lisäksi liikuntakykyyn, kommunikaatioon sekä valvonnan ja erityisen vaativien hoitotoimenpiteiden tarpeeseen.

HOITOPALKKIOLUOKKA II (625,23euroa/kk)

- Hoidettava tarvitsee paljon hoitoa, huolenpitoa, ohjausta ja/tai valvontaa monissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa. Näitä ovat esimerkiksi hoidettavan avustaminen tai ohjaaminen WC-käynneissä, peseytymisessä, pukeutumisessa ja ruokailussa.
- Hoitotyö sitoo hoitajan lähes ympäri vuorokauden niin, että hoidettava voi olla yksin 1-2 tunnin ajan.
- Hoidettavalla ei voi olla käytössä runsaasti muita palveluja.
- Yli 65-vuotiaille tehtävä Rava tasolla 3,0-3,49 ja/tai MMSE on 12-17 (keskivaikea dementia)
- Ilman omaishoitajaa hoidettava tarvitsisi ympärivuorokautista hoivaa/hoitoa.

HOITOPALKKIOLUOKKA III (833,70euroa/kk)

- Hoidettava tarvitsee ympärivuorokautisesti runsaasti hoitoa, huolenpitoa ja valvontaa kaikissa päivittäisissä toiminnoissa, esimerkiksi hoidettava tarvitsee toisen henkilön apua WC-käynneissä, peseytymisessä, pukeutumisessa ja ruokailussa.
- Hoidettavaa ei voi jättää yksin.
- Rava 3,50 ja tai MMSE 0-11 (vaikea dementia)
- Hoidettava on vuoteeseen hoidettava tai vaikea-asteisesti dementoitunut tai hänellä on jokin muu vaikea -asteinen toiminta kyvyn alentuma.

- Hoito edellyttää hoitajalta kokopäivätoimista työpanosta. Ilman omaishoitajan antamaa apua hoidettava olisi ympärivuorokautisessa hoitopaikassa.

HOITOPALKKIOLUOKKA IV (917,08euroa/kk)

- Hoidettava tarvitsee ympärivuorokautisesti runsaasti hoitoa, huolenpitoa ja valvontaa kaikissa päivittäisissä toiminnoissaan.
- Ilman omaishoitajan antamaa apua hoidettava olisi joko tehostetussa palveluasumisessa tai laitoshoidossa. Hoitaja jää hoitamaan laitoshoidon tai tehostetun palveluasumisen tarpeessa olevaa omaistaan tai läheistään (ja samalla vapauttaa kyseessä olevan palveluasumisen paikan).
- Hoitaja joutuu hoidon takia jäämään pois ansiotyöstä, eikä hän saa muuta korvausta ansiotulon menetyksestä.
- Hoitaja on alle 65-vuotias.
- Hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen (esimerkiksi saattohoito) aikana omaishoitaja on estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä.
- Hoitopalkkio myönnetään aina määräaikaisena.

6. OMAISHOITOSOPIMUS

Omaishoidon tuen päätöksen ollessa myönteinen, tehdään omaishoitajan kanssa kirjallinen omaishoitosopimus, joka pääsääntöisesti tehdään toistaiseksi voimassaolevaksi. Määräajaksi tehty sopimus lakkaa ilman irtisanomista määräajan päätyttyä.

Sopimus tarkastetaan hoito- ja palvelusuunnitelman muuttuessa tai tarvittaessa. Omaishoitosopimus on luonteeltaan toimeksiantosopimus. Sen mukaan maksettavassa tuessa ei ole kysymys palkasta vaan palkkiosta. Hoitajalla ei ole työsopimussuhteeseen kuuluvia loma- päiväraha-, työaika- eikä muita vastaavia etuuksia. Omaishoitajat kuuluvat kunnallisen eläketurvan piiriin.

Omaishoitaja on vakuutettu omaishoitotyössä tapahtuvan tapaturman varalta tapaturmavakuutuslain (608/1948) 57 § 1 momentin perusteella. Tapaturman sattuessa hoitajan on mentävä lääkäriin ja otettava sen jälkeen yhteys tuesta vastaavaan viranhaltijaan.

Mikäli hoidettava on laitoshoidossa tai laitoshoidoa vastaavassa hoidossa yhtäjaksoisesti yli kolme kuukautta, sopimuksen jatkumisen edellytyksiä tarkistetaan uudelleen.

7. HOITO- JA PALVELUSUUNNITELMA

Hoidettavan avun tarpeen ja hoidon sitovuuden arviointi tapahtuu kotihoidon ammattihenkilön suorittamalla kotikäynnillä hoidettavan ja hoitajan kanssa keskustellen.

Omaishoitoperheen kanssa laaditaan yhteistyössä hoito- ja palvelusuunnitelma. Omaishoitolain 7 §:n mukaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan on kirjattava vähintään:

- omaishoitajan antaman hoidon määrä ja sisältö
- muiden hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen määrä ja sisältö
- omaishoitajan hoitotehtävää tukevien sosiaalihuollon palvelujen määrä ja sisältö
- miten hoidettavan hoito järjestetään hoitajan lakisääteisen vapaan aikana
- miten hoidettavan hoito järjestetään hoitajan terveydenhoitoon liittyvien käyntien tai muun poissaolon aikana.
- omaishoitajan tarvitsema valmennus ja mahdollinen täydennyskoulutus
- omaishoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Omaishoidettavan tai hoitajan tilanteen muuttuessa, tulee omaishoitajan ottaa yhteyttä palveluohjaukseen hoito- ja palvelusuunnitelman päivittämiseksi.

8. HOITOPALKKION MAKSAMINEN

Hoitopalkkio on hoitajalle veronalaista tuloa ja maksetaan hoitajan ilmoittamalle pankkitilille.

Hoitajan tulee ilmoittaa hoidon keskeytyksistä viipymättä kunnan palveluohjaajalle. Keskeytys vaikuttaa hoitopalkkion suuruuteen. Laissa säädettyjen omaishoitajalle järjestettävien vapaiden pitäminen ei keskeytä hoitopalkkion maksamista. Hoidettavan lähtiessä hoitopaikkaan lähtö- ja paluupäivä ovat hoitajan työpäiviä (ei koske lakisääteistä vapaata).

Jos hoito keskeytyy omaishoidettavan terveydentilasta johtuvasta syystä tilapäisesti, hoitopalkkion maksaminen keskeytyy kuukauden kuluttua. Jos hoidettava siirtyy ympärivuorokautiseen hoitoon, päättyy omaishoidon tuen maksaminen heti. Omaishoidettavan kuollessa maksetaan omaishoidon tukea kyseisen kuukauden loppuun saakka.

Omaishoitajan sairauden aiheuttaman hoidon keskeytyksen ajalta hoitajalla on oikeus hoitopalkkioon sairastumispäivältä. Tämän jälkeen sairauden

jatkuessa hoitopalkkion maksuun tulee keskeytys siihen saakka, kunnes hoidettava on taas omaishoitajan hoidettavana.

9. MUIDEN PALVELUIDEN VAIKUTUS OMAISHOIDONPALKKIOON

Tukiluokkaa alennetaan, jos hoitajan antaman hoidon sitovuus ja jatkuvuus vuorokaudessa on vähäisempää kuin kriteereissä on edellytetty. Palkkiota alennetaan vähintään yhdellä tukiluokalla, jos hoidettava on säännöllisesti kaksi (2) viikkoa kuukaudessa lyhytaikaishoidossa, mikä sisältää omaishoidon tuen kolme lakisääteistä vapaapäivää (ei lakisääteisen vapaan aikainen hoito).

Tukiluokan alennus voidaan tehdä, jos hoidettavalla on vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua päivittäisiin toimiin yli 7 tuntia viikossa.

Alennus voidaan tehdä, jos hoidettavalle on myönnetty kotihoidon palveluita yli 35 tuntia kuukaudessa, poikkeuksena saattohoito tai muu erityisen painava syy.

10. OMAISHOITAJAN LAKISÄÄTEISEN VAPAAN JÄRJESTÄMINEN

Omaishoidontuesta annetun lain 4 §:n mukaan omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohti, jonka aikana hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai hän on sidottu hoitoon jatkuvasti päivittäin. Oikeus vapaaseen syntyy, kun omaishoidettava on ollut hoidettavana vähintään 15 päivää kuukaudessa.

Arvioitaessa omaishoitajan oikeutta vapaaseen huomioidaan sidonnaisuus hoitotyöhön. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- tai terveystalouksia taikka saaden opetusta tai kuntoutusta.

Tilapäiseen hoitoon lähtöpäiviä ja hoidosta tulopäiviä ei lasketa keskeytykseen mukaan. Vapaapäiväoikeus toteutetaan palvelu- ja hoitosuunnitelmaan määritellyllä tavalla ja vapaan järjestämisestä on aina sovittava vastaavan viranhaltijan kanssa.

Vapaapäivät suositellaan pidettäväksi kuukausittain. Lakisääteisiä vapaapäiviä voi kerryttää enintään kahdelta (2) kuukaudelta. Vapaapäiviä ei voi käyttää enakkoon.

Vapaapäivän järjestämisen vaihtoehtoja ovat:

- Omaishoitajan sijaistaminen toimeksiantosopimuksella
- Omaishoidontuen palveluseteli
- Kunnan järjestämä lyhytaikaishoito

Vain yksi vapaapäivien järjestämistapa voi olla käytössä kerrallaan. Kuluvan vuoden lakisääteiset vapaapäivät on käytettävä joulukuun loppuun mennessä.

11. OMAISHOITAJAN TERVEYDENHOITOON LIITTYVIEN KÄYNTIEN JA MUIDEN POISSAOLOJEN AIKAINEN HOITO

Nämä poissaolot voivat olla ennalta tiedettyjä tai äkillisiä. Mikäli poissaolon aikainen hoito ei järjesty asiakkaan omien verkostojen avulla, muita vaihtoehtoja voivat olla mahdollisuuksien mukaan tilapäishoito, kotihoidon tilapäiskäynti tai tilapäinen palveluseteli. Palveluista peritään Leppävirran kunnan perusturvalautakunnan hyväksymien asiakasmaksuperusteiden mukaan määräytyvä maksu.

Suunnitelma omaishoitajan terveydenhoitoon tai muun poissaolon aikaiseen hoitoon liittyvistä hoitojärjestelyistä on tehtävä ennakkoon ja kirjattava hoito- ja palvelusuunnitelmaan.

12. VAPAAN AJALTA PERITTÄVÄT MAKSUT

Kunnallisista palveluista peritään maksut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992 6 b §) ja asetuksen (912/1992) sekä Leppävirran kunnan perusturvalautakunnan vahvistamien maksujen mukaisesti.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikana hoidettavalle annettavista palveluista peritään hoidettavalta tuloista riippumaton vuorokausikohtainen maksu.

Palvelusetelillä järjestetystä vapaapäivästä omaishoitaja maksaa omavastuuna palvelusetelin arvon ylittävän osuuden. Omavastuuosuuden perii se palveluntuottaja, jonka antaman palvelun aikana palvelusetelin arvo ylittyy.

Omaishoitajan muun vapaan tai poissaolon aikaisen sijaishoidon maksu määräytyy Leppävirran kunnan perusturvalautakunnan vahvistamien asiakasmaksujen mukaisesti.

13. OMAISHOITOA TUKEVAT PALVELUT

Omaishoitajalla on oikeus saada kotihoidon työntekijältä tukea ja neuvoja hoitotyössään. Omaishoitajuutta voidaan tukea kotihoidon palveluilla, turvapalveluilla ja päivätoiminnalla. Palveluilla pyritään myös tukemaan hoidettavan toimintakyvyn ylläpitämistä. Omaishoitajalle voidaan tarvittaessa järjestää hyvinvointi- ja terveystarkastuksia. Lisäksi tarvittaessa voidaan järjestää valmennusta ja koulutusta omaishoitajan hoitotehtävää varten.

Omaishoitoa tukevista ja hoidettavalle järjestettävistä palveluista peritään asiakasmaksut asiakasmaksulain (734/1992) ja asetuksen (912/1992) sekä Leppävirran kunnan perusturvalautakunnan vahvistamien maksujen mukaisesti.

14. OMAISHOITOSOPIMUKSEN PÄÄTTYMINEN

Omaishoitosopimuksen irtisanomisessa noudatetaan omaishoidon tuesta annetun lain 9 §:n säännöksiä. Leppävirran kunta voi irtisanoa omaishoitosopimuksen päättymään aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua ja omaishoitaja yhden kuukauden kuluttua. Omaishoitosopimus on mahdollista purkaa välittömästi, mikäli sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden.

Irtisanomisajasta riippumatta sopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito hoidettavan terveydentilan muutoksista johtuen käy tarpeettomaksi. Omaishoidontuki päättyy tällöin ilman erillistä irtisanomista.